

Láng Attila D.
Emberek vagyunk

Láng Attila D.

Emberek vagyunk

2023

Gyermekeimnek
és az összes többi gyereknek

A szerző magánkiadása

ISBN 978-615-6623-25-6

Nyári hőség, a falu szélén emberek üldögélnek a fa árnyékában, előttük az asztalon hideg innivaló. Beszélgetnek. Az úton egy biciklista tűnik fel, a szomszéd falu felől érkezik, fáradtan tapossa a pedálokat. Végül odaér a beszélgetőkhöz. Megáll, leveszi a sapkáját és megtörli a homlokát. Üdvözlik egymást.

– Jöjjön – mondja az egyik, és megtölt neki egy poharat. – Üljön le itt egy kicsikét.

A biciklista letámasztja járművét, odamegy hozzájuk, biccentéssel üdvözli őket és helyet foglal.

A másik odanyújtja neki a poharat.

– Tessék. Jól fog esni ebben a forróságban.

– Köszönöm – mondja a biciklista, és elveszi a poharat –, nagyon kedvesek.

– Ugyan, kérem, nem tesz semmit.

– Emberek vagyunk – szólal meg egy másik.

Igen. Emberek. De miért mondja? Ha nem mondaná, akkor a biciklista nem tudná? Valami másmilyen élőlénynek hinné őket?

Írtam már néhány ismeretterjesztő könyvet olyan dolgokról, amikhez értek egy kicsit. Csillagászatról, geológiáról, biológiáról. Valamicskét tudok ezekről a dolgokról, nem sokat, de amennyi azokhoz a könyvekhez kellett, annyit azért igen.

Most olyasmiről írok, amiről nem tudok semmit. Ez a könyvecske a gyűlöletről szól. Ehhez nem értek. És örülök neki.

Több mint nyolcmilliárd ember él már a Földön, és bizony nem mindegyiknek lenne ilyen magától értetődő, hogy hellyel és itallal kínálja a biciklistát. Nagyon sokan közülük először megnéznék az arcát. Olyan embernek látszik-e, aki helyet foglalhat köztük? Hiszen erre nem minden ember méltó, és ezt az arcukról lehet leolvasni. Akik így gondolkoznak, azok az embereket két vagy több csoportra osztják. Szerintük egyes csoportokat kivételezés illet meg, más csoportok viszont csak megvetést érdemelnek. Ha kettőnél több csoportot tart számon, akkor azok egyfajta ranglétrát alkotnak, vannak a nagyon jók, a kevésbé jók, a

kevésbé rosszak és a nagyon rosszak. Egy egyén világképében akárhány ilyen csoport létezhet.

Ismered a vércsoportokat? Négyfélét tartanak számon: A, B, AB és a nullás. Mert van az ember vérében két anyag, amiket A-nak és B-nek hívnak. Ha csak az A anyag van benne, akkor A-s lesz az ember; ha csak a B, akkor B-s; ha mindkettő, akkor AB-s; ha pedig egyik sincs meg benne, akkor nullás. Ennek egész életünk során kétféle alkalommal lehet jelentősége: amikor meg akarják állapítani, hogy egy gyereknek ki az apja (de erre már van korszerűbb módszer is), és amikor vért kell kapnunk például egy műtétnél, mert csak a megfelelő típusú vért kapjuk.

Soha senkinek nem jutott még eszébe, hogy valamelyik vércsoportú embereket, például az AB-seket gyűlölje. Miért? Mert senkinek az arcán nem látszik, hogy milyen a vércsoportja.

Hasonlóképpen vannak emberek, akik a kutyákat szeretik, vannak, akik a macskákat, vannak, akik mindkettőt és vannak, akik egyiket sem.

Soha senkinek nem jutott még eszébe, hogy például a mindkét állatot szeretőket gyűlölje. Miért? Mert senkinek az arcán nem látszik, hogy milyen állatokat szeret.

És ha mégis megtudják rólam, hogy én a kutyákat szeretem, a macskákat meg nem, akkor vállat vonnak. Magánügy, mi közünk hozzá? Az is ezt mondja, aki pont fordítva gondolja. Nem mindegy az őneki, hogy én milyen állatokat szeretek?

A listát még folytathatjuk a sakkozók és a kártyázók, a klasszikus zene és a popzene kedvelői, a piros és a kék színhez vonzódók, a Star Wars- és Star Trek-rajongók, a családi házban élők és a lakótelepiek, a tejcsokisok és az étcsokisok, a Justin Bieber-hívők és az Alan Walker-hívők, a fordosok és opelesek ősi ellentéteivel, amik ugyanígy nem léteznek.

(Ami engem illet, ha esetleg érdekel: nullás, kutya, kártya, Star Wars, családi ház, étcsoki és Alan Walker. Viszont nem vagyok fordos, ámbár Fordom van és szeretem, de csak a saját kocsimat, nem az egész márkát. Ráadásul szeretem a tejcsokit is, épp csak az étcsokit jobban, és nincs bajom a Star Trekkel sem.)

De igenis léteznek emberek, akik egyes embercsoportokat gyűlölnek.

Itt rögtön jön egy csomó kérdés. Mi az, hogy gyűlölet? Mely csoportokat gyűlölnek? Kik? Miért?

Előre megmondom, hogy az utolsó kérdésre nem tudok válaszolni. Fogalmam sincs, hogy miért. Mondtam, hogy nem értek hozzá.

De kezdjük az elején.

Mi az, hogy gyűlölet?

Az én meghatározásom szerint ha valakit *utálunk,* akkor nem állunk vele szóba. Ha valahol találkozunk, kitérünk az elől, hogy beszélni kelljen vele, átmegyünk az utca másik oldalára vagy az üzletben a másik polchoz. Nem engedjük be az otthonunkba, sem sehova, ahol mi rendelkezünk. Viszont nem akarjuk megverni, meggyilkolni, kirúgatni a munkahelyéről.

A *gyűlölet* egész más. Ha X gyűlöli Y-t, akkor nem tér ki az elől, hogy beszéljen vele, ellenkezőleg, minden adandó alkalommal beszélni akar vele és el akarja mondani, hogy mennyire gyűlöli, hogy Y mivel adott okot erre, Y-nak milyen aljas tettei vannak vagy voltak, és hogy miket szeretne művelni Y-nal vagy a családjával, ha megtehetné. Ha megteheti, akkor esetleg tényleg meg is teszi, megveri, megöli, bármit. Ez már attól függ, hogy mire van lehetősége és mennyire agresszív ember. A kevésbé agresszív (vagy akinek kevésbé van módja az agresszivitását kifejezni) akár barátságosan el is beszélget a gyűlölt csoportok egyes tagjaival, de valahogyan kifejezésre juttatja; ha máshogy nem, akkor úgy, hogy „no lám, te milyen rendes ember vagy, (itt következik a csoport neve) létedre". Emellett lehetőleg igyekszik a csoport tagjainak boldogulását gátolni, gáncsolni.

Ha X kifejezi gyűlöletét, az Y-ból is kiválthat gyűlöletet meg Z-ből is, aki kívülállóként értesül az egészről – de nem feltétlenül azt. Lehet, hogy csak utálatot. Vagy szánalmat.

Mert amúgy a gyűlölködők szörnyen szánalmas emberek.

Kiket gyűlölnek?

Mindannyiunknak vannak emberek az életében, akiket nem szeretünk. Sőt utálunk. De van egy nagyon fontos különbség.

Az én életemben is előfordultak emberek, akik rosszat tettek nekem vagy a családomnak, vagy akármiféleképpen rossz embernek találtam őket. Ezeket az embereket nem szeretem. Akadnak közöttük, akiket kimondottan utálok. Ezek az emberek azonban *egyének.* Volt például egy ember, aki azzal vádolt meg, hogy bűnöző vagyok. Őt utálom ezért, és ha valaha találkoznánk, nem állnék vele szó-

ba. Megpróbáltam tisztázni, hogy mit értett félre – ő nem hallgatott meg engem, hát most már én sem hallgatnám meg őt. Őt. A problémám *vele* van, nem a családjával, barátaival, szomszédaival, kollégáival.

Az a fajta gyűlölet, amiről ez a könyvecske szól, alapvetően nem ilyen. A gyűlölködők *embercsoportokat* gyűlölnek. Mint az előbb a vércsoportok és a kutyák–macskák kapcsán megbeszéltük, mindig olyan csoportokat, amikről *ránézésre* el tudják dönteni, hogy egy-egy egyén beletartozik-e vagy sem.

Most jön a Célpontlista. Különböző helyeken és időszakokban a következők szoktak a gyűlölet célpontjai lenni (ábécérendben):

– bőrszín szerint mások,
– cigányok,
– fiatalok,
– fogyatékosok,
– lakóhely szerint mások,
– melegek,
– „mi”, mármint a saját tulajdon népünk,
– migránsok,
– nemzeti kisebbségek,
– nők,
– öregek,
– politikai ellenfelek,
– szegények,
– szomszéd népek,
– transzneműek,
– vallás szerint mások,
– zsidók.

És persze ennek ellenhatásaként a HEGYI-k. Ezt a rövidítést én alkottam pár éve egy homofóbokról szóló cikkben, azt jelenti:

Homofóbok és
Egyéb
Gyűlölködő
Idióták.

Mert gyűlölködni idiotizmus, és mellesleg azzal jár, hogy visszagyűlölhetik érte az embert. Éspedig nemcsak személy szerint azt, aki gyűlölködik. Amerikában a feketéket évszázadok óta gyűlölik a szupermacik, és ezért cserébe vannak feketék, akik minden fehért gyűlölnek. Nemcsak a szupermacikat. Igazságtalan? Minden csoportgyűlölet igazságtalan. Ha találsz egyet, amelyik nem az, akkor megnyerted ennek a könyvnek a fődíját. Nem tudom, mi az, de nem is fogsz ilyet találni.

A *szupermaci* is az én találmányom. Angolul *supreme* [szuprém] uralkodót jelent, olyat, akinek hatalma van. Ebből *supremacy* [szupremészi] felsőbbrendűség, általában a fehér felsőbbrendűségre szokták használni, illetve azokra a HEGYI-kre, akik ebben hisznek, vagyis olyan fehérekre, akik lenézik a feketéket és azt hiszik, hogy a fehérek mindenfélét tudnak, amit a feketék nem. Ebből csináltam azt a szót, hogy *szupermaci,* ami nem egy rendkívüli képességekkel rendelkező plüssmackót jelent, hanem egy fehér seggfejet, aki az anyanyelve helyesírásával is hadilábon áll, de lenézi a fekete professzort, aki minden elképzelhető szempontból különb nála, de nem részesült abban a szerencsében, hogy fehér lehessen a bőre.

Ez egy nevetséges szó, hogy szupermaci. A szupermacik is nevetségesek. Minden HEGYI nevetséges. De ugyanakkor szörnyű is.

Kik gyűlölnek?

A fentiekben már elneveztem őket HEGYI-knek és szupermaciknak, de ezek csak címkék. Kik ezek az emberek?

Nézzünk meg egy másik kis falut. Öreg nénike megy az utcán, fekete ruhában, fekete fejkendőben, ahogy régen az özvegyasszonyok jártak. Nehezen jár már a fájós lábán. Elér egy utcasarokhoz, és a keresztutcából kijön két kisfiú. Ők is feketében, fekete kabát, fekete nadrág, fehér ing, fekete kalap. A néni rájuk mered, arca eltorzul a gyűlölettől, az öklét rázza feléjük és azt rikoltja: KRISZTUSGYILKOSOK! A fiúk rémülten néznek a nénikére, kikerülik és eliszkolnak.

Most repüljünk tovább egy városszéli villába. Gazdag ember lakik itt. Éppen vendégek vannak nála, szmokingban, csokornyakkendőben ül az asztalnál, kártyáznak, beszélgetnek. Az inas időnként újratölti a konyakospoharakat, szivart kínál vagy süteményt, mindent kecsesen fog fehér kesztyűs kezével. Természetesen semmit sem foghat meg puszta kézzel, hiszen ő fekete. És faarccal hallgatja az urak beszélgetését a niggerek ostobaságáról és gonoszságáról.

Harmadik helyszínünk bent a város közepén van: egy hivatal. Szépen berendezett irodában, jó nagy íróasztal mögött, drága bőrfotelben terpeszkedik egy úr. Az öltönye is drága, a szivarja is drága. Az íróasztal előtt áll egy nő, a testtartása megalázkodást fejez ki. Az imént előadta egy problémáját, bocsánatkérően, amiért zavarni merészeli a nagyurat, és most várja, hogy segítenek-e rajta. De nem. Az uraság fölényes hangon kioktatja és elküldi.

Mi következik a három példából? Reményeim szerint az, hogy gyűlölködő akármilyen emberből lehet, és a gyűlölet is akármilyen formában meg tud nyilvánulni. És még valami: három hősünk viszonya a józan észhez és az emberek társas viszonyait előíró illemszabályokhoz, hát, finoman mondva is egy kicsikét furcsa.

A néni azért gyűlöli a két kisfiút, mert zsidók. Látszik a ruhájukon. Valamikor a második világháború előtti időkben vagyunk, amikor még voltak ilyen kisfiúk és ilyen nénikék. Lehetnek magyarok, lengyelek, görögök, németek, voltaképpen bárhol lehetnek egész Kelet-Európában. A néni gyűlöli a zsidókat, és ha gondolkodna, akkor alighanem rájönne, hogy ez a két kisfiú nemigen vehetett részt Krisztus meggyilkolásában kétezer évvel ezelőtt. De nem gondolkodik, csak szajkózza, amit a papja tanított neki. Minden logikus érvnek meg kell hátrálni az előtt, hogy ezek a gyerekek zsidók. Annak is, hogy gyerekek. A legtöbb gyűlölködő aránylag barátságosabb a gyerekekkel akkor is, ha a gyűlölt csoportba tartoznak – de nem mind, ez a nénike sem.

A kártyázó urat nem érdekli, hogy az inas jelen van és fekete. Az csak egy bútordarab, egy használati tárgy, egy háztartási gép. És persze hogy fekete, hát ilyen célokra a feketéket használjuk, nemde? A feketék aljasságáról szóló történeteknek pedig számára nincs nagyobb jelentősége, mint annak, hogy a cirkuszból megszökött egy kenguru vagy egy távoli ismerősnek elromlott a zongorája. Mindenki tudja, hogy a feketék gonoszok, nemde? Az, hogy ezzel megaláz egy embert, aki nem védekezhet, hiszen a száját se szabad kinyitnia azon kívül, hogy „parancsol még valamit, uram?" – ez föl se tűnik neki.

A nagyhatalmú hivatalnoknak nem jut eszébe, hogy aki az íróasztala előtt alázatoskodik, az egy nő, és illene hellyel kínálni. Ha történetünk néhány évtizeddel ezelőtt játszódik, akkor úgy illene, hogy az úr felálljon, amikor a hölgy belép és megint fölálljon, amikor a hölgy távozik, sőt ajtót nyisson neki. Ez a nő ugyanis szegény, és ez felülírja azt, hogy nő. Ráadásul ügyfél itt a hivatalban, vagyis olyan szegény, akivel őneki még foglalkoznia is kell. Az nem érdekes, hogy ha nem lennének ügyfelek, akkor neki nem lenne ez a szép zsíros állása, és az ügyfelek nagy része szegény. S még valami: neki nem csak hatalma van, hanem tudása is. A nőnek meg nincs. Ő ezért fölényes és kioktató.

Következik a Gyümital, a Gyűlölet Meséje Igaz Történet Alapján.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer az őskor. Ősemberek éltek benne. Egy kis csapatra való ősember volt egy horda. Volt egy barlangjuk valahol, egypár bunkósbotjuk, kövük. Mentek zsákmányolni, de nem fogtak semmit. Egyszer csak szembejött a másik horda néhány tagja, az egyiknek egy antilop volt a hátán. Azt mondta az első horda vezére, a Főősember (ősemberül):

– Hau-hau, mö-mö!

Fordítok:

– Vegyük el tőlük az antilopot!

– Jó – mondta az egyik Alősember.

Rájuk rontottak, agyoncsapták őket és elvették az antilopot. Volt nagy öröm a barlangban, a kicsinyek is kaptak az antilopból, mindenki jóllakott. Igen ám, de a másik horda vezére, a Főősember (hát ja, őt is így hívták, többféle rang még

nem volt kitalálva) eléggé megharagudott emiatt. Az hagyján, hogy megölték az embereit, de elvették a kaját!

Bosszút hirdetett:

– Gua, mu-mu!

És legközelebb a Másikak ölték meg az Elsőket. Aztán megint az Elsők a Másikakat. És ez így ment, amíg ment. Hogy ki nyert? Kétmillió évvel később már nem mindegy?

Ekkoriban alakult ki az a szokás, hogy figyelték a szembejövő arcát. Eleinte könnyű volt eldönteni, mert a hordák olyan kicsik voltak, hogy személyesen ismerték egymást. Ha ismerem, akkor a hordám tagja. Ha nem ismerem, hordja el magát.

Később ez már nehezebb volt, mert többen voltak, ezért az ismerős arcvonásokat figyelték. Ha hasonlít valakire a hordámból, akkor biztosan a tagja. Ha nem, agyoncsapom.

Mindez azért, mert a tagsági igazolványokat még nem ismerték.

Itt a vége – az nincsen. Itt a Gyümital meséjének sajnos nagyon nincs vége. Ez csak az eleje. Még nagyon sokáig nem lesz vége.

Így kezdődött a „hasonlít rám, szeretem – nem hasonlít, gyűlölöm” játék. Az őskorban, az ősemberek között kétségtelenül megvolt a túlélési értéke, hiszen ha nem csapták agyon a másik hordabelit (vagy bújtak el előle), akkor az csapta agyon őket.

Csak aztán az őskort ókor, majd középkor követte. Az ókor óemberei között már nem igazán volt ez hasznos, a középembereket pedig kimondottan hátráltatta a fejlődésben. Mondom, fejlődés! Nem fejlövés!

Háborúk ezreit vívta már az emberiség. A legelső, aminek írásos nyoma is maradt, négyezer-hétszáz évvel ezelőtt volt Sumér és Elám között. (A sumérok győztek, ha érdekel… no, akkor te vagy az egyetlen, akit érdekel.) De biztos, hogy már sokkal régebben is voltak háborúk.

Szerintem egyetlenegy sem következhetett volna be közülük, ha nem ural minket az a szemlélet, hogy az emberiséget muszáj „mi – ők” módon felosztani és a kettő közé választóvonalat húzni. Aki *hozzánk* tartozik, az nem tartozhat *hozzájuk* – aki *hozzájuk* tartozik, az nem tartozhat *hozzánk*.

De a gyűlölködés békeidőben is pusztító. Vegyük csak elő azt a Célpontlistát.

A **bőrszín szerint másmilyen** emberekkel kezdtem. Hagyományosan így osztjuk fajtákra az emberiséget:

– europidok (fehérek), őshazájuk Európa;
– mongoloidok (sárgák), Ázsia;
– negridek (feketék), Afrika;
– amerindidek (vörösek), Amerika;
– ausztralidok (feketék), Ausztrália.

Azaz nem. Ezt a listát ahogy leírtam, már ki is lehet dobni. Az már mellékes körülmény, hogy az európaiak *nem* fehérek, hanem rózsaszínűek vagy világosbarnák, az ázsiaiak *nem* sárgák, hanem tök ugyanolyan rózsaszínűek, az amerikai indiánok nem vörösek, hanem világosbarnák, és sem az afrikaiak, sem az ausztráliaiak nem feketék, hanem különböző árnyalatú barnák. (Van egy egészen kicsiny csoportjuk, akik tényleg feketék, mint egy fekete kutya vagy fekete filctoll, igaziból feketék.) Ezek közül egyedül a „fehér" elnevezést tudom megmagyarázni. A „fehér" szót nem csak abban a jelentésben használjuk, hogy „olyan színű, mint a hó", hanem az élénk színek ellentéteként, hiányaként is előfordul. (Ahogy az „édesvíz" sem olyan víz, aminek cukoríze van, hanem ami nem tengervíz, nincs benne só.)

De ezek a „színtévesztések" tényleg mellékes. A fő gond ezekkel a fajtabesorolásokkal, hogy 1. ahány „szakértő", annyiféle rendszerezés, 2. biológiailag egyiknek sincsen semmiféle értelme. Mert a kutyáknak van ugye több száz fajtájuk, uszkár, bernáthegyi, újfoundlandi, golden és labrador retriever, csivava, és így tovább. A biológusok világosan meg tudják indokolni, hogy miért sorolják ezeket külön fajtákba. Ugyanez a helyzet a macskákkal és a paprikákkal is. (Stb.) De az emberfajták minden rendszerezéséről kiderült már, hogy semmiféle tudományos alapja nincs. Zöldség. Hülyeség. Baromság.

Nézzünk meg csak egyetlen egyedi változatot.

A Dél-afrikai Köztársaságban 1948-ban kitalálták, hogy a színeket külön kell választani. „Szétválasztás” afrikaans nyelven (a holland ottani változata) *apartheid,* ez lett az új rendszer neve. Természetesen addig is a fehérek uralták az országot, másként ez nem is lett volna lehetséges, de ettől kezdve totális terrort vezettek be a feketék elnyomása és a fehérek minden lehetséges szempontból való előnyben részesítése érdekében. Hogy miért, azt ne tőlem kérdezd, már az elején megmondtam, hogy nem tudom. Fokozatosan kizárták a feketéket mindenből. Az indiaiakat is (az országban nagyszámú indiai származású ember is él), de őket kevésbé, ők voltak a közepes rangú csoport. A parkokban a padokat, a tengerparton a strandok szakaszait megjelölték, hogy azok „csak fehéreknek”, és egyes vacakabb helyek „csak feketéknek”. A vasutakat, a mentőautókat, a kórházakat, az iskolákat, a temetőket és a nyilvános vécéket is. A városnegyedeket is. Megoldották azokat a hallatlanul fontos problémákat, hogy a fehéreknek fenntartott városnegyedekben ne lakhassanak feketék, de azért őfehérségeiknek mégiscsak lehessen fekete cselédjük. Viszont a családjukat nem vihették magukkal, nem is láthatták őket hónapokon át.

És végül megoldották azt a problémát is, hogy az országban ne éljenek feketék egyáltalán, anélkül hogy legyilkolnák őket. Létrehoztak egy csomó kisebb-nagyobb „államot” az országon belül, *bantusztán*nak hívták őket, és minden feketének valamelyik bantusztán „állampolgárának” kellett lennie. Ha nem jól viselte magát, kitoloncolhatták a bantusztánba. A bantusztánok az ország legszegényebb, legértéktelenebb földjeit kapták, némelyiket még szét is darabolták, hogy még nagyobb nyomorba taszítsák az ott élőket.

Aztán 1994-ben egy békés rendszerváltással véget ért az egész őrültség, ami negyvenhat éven át nyomorította tízmilliók életét – semmiért. Hogy a fehérek pöffeszkedhessenek, amiért ők fehérek. Ámbár nem mind gondolták úgy, hogy ez akkora büszkeség, és sokan hangot is adtak annak a véleményüknek, hogy ezt nem kellene. Ezek egy részét bebörtönözték, másokat megöltek. Mint általában a gyűlöletre alapított államokban, az apartheid Dél-Afrikájában is örökké tömve voltak a börtönök.

Következnek a **cigányok.** Akik persze a bőrszín szerint másmilyen emberek egyik csoportja, de van olyan speciális a történetük, hogy külön említést érdemeljenek.

Indiából származnak, bár ezt is elég nehezen tudták kideríteni a történészek. India északnyugati részén élnek a legközelebbi nyelvrokonaik. Valamikor régen, talán ezerötszáz évvel ezelőtt kezdhettek elvándorolni onnan, sokféle okból, leginkább azért, hogy boldoguljanak, megtalálják a megélhetésüket. Iránon át lassan vándoroltak nyugat és északnyugat felé. Az örményektől kapták azt a nevet, hogy *tszinganosz,* ami érinthetetlent jelent, ebből van a „cigány”. De Észak-Afrikába is vándoroltak közülük. Majd pedig Európába, úgy hétszáz évvel ezelőtt. Sokáig egyiptomi eredetűnek hitték őket, innen az angol *Gypsy* [dzsipszi] elne-

vezés. A saját nevük *rom,* többes számban *roma.* (Vagyis a „romák” duplán többes szám, mint a „házakok”.)

Persze ezeket az összes vándorlásokat kisebb csoportok végezték, mondjuk öt család elvándorolt a szomszéd városba, aztán közülük az egyiknek a gyerekei a harmadik városba, a másik családnak az unokái egy negyedik városba, némelyik esetleg vissza is fordult. Amikor milliós embertömegeknek évszázadokon át tartó vándorlásáról van szó, mindig figyelni kell arra, hogy ezek nem úgy zajlanak, mint amikor egy hadsereg vonul, együtt mindenki, és ha 5432 ember indult el Pestről, akkor 5432 embernek kell megérkeznie Győrbe, egyszerre. Szó sincs róla. Ha volna időgépünk és fölkeresnénk egy adott időpontban a cigányok táborát mondjuk egy törökországi falu mellett, aztán végigkísérnénk mindegyik ember és leszármazottainak útvonalát egy évszázadon át, és berajzolnánk a térképre, az derülne ki, hogy egy hatalmas területen szétszóródva élnek, lehet, hogy némelyik család Németországig vándorolt, mások Ukrajnába, megint mások Görögországba, és vannak, akik – mármint az utódaik – még mindig ugyanott élnek, a török falu mellett.

Ez is fontos. A HEGYI-k nagyon szeretik úgy lefesteni a célpont csoportokat, mintha azok valamiféle katonai alakulat lennének, akiknek van egy központi vezetőségük, és amit az parancsol, azt teszi mindenki. De hát ez még egy ország népénél sincsen így, normális esetben legalábbis nem. A kormány valamit rendelkezik, aztán azt úgy általában betartják, főleg ha komoly büntetésre számíthat, aki nem tartja be, de azért akadnak szép számmal, akik nem tartják be. Hogy lehetne akármilyen központi vezetősége a cigányoknak, akik Európa, Észak-Afrika és Nyugat-Ázsia összes országában megtalálhatók, és rengeteg közöttük az olyan ember, akik az írás-olvasással is hadilábon állnak, elmaradott falvakban élő, koldusszegény emberek, hogy lehetne ezekhez a vezetőség utasításait eljuttatni? És ugyan mire utasítaná őket a vezetőség?

S itt álljunk is meg egy pillanatra: a cigányok elmaradottságánál.

Sok szupermaci azért gyűlöli a cigányokat, mert műveletlenek, bűnöznek, piszkosak, nem ismerik a társadalmi együttélés szabályait. *A szupermacik csoda aranyos emberek!* Először megteremtenek egy helyzetet, ami miatt valakik valamilyenek lesznek, aztán őket hibáztatják ezért, és ezt képesek halálos komolyan előadni, anélkül hogy kiröhögnék saját magukat!

A cigányokat a legtöbb országban többé-kevésbé *szegregálják.* Mi a szegregáció? Elkülönítés, szétválasztás. Vagyis ugyanaz, mint az apartheid, csak apartheidből egy volt a történelemben, szegregáció meg sajnos sok országban, sok időszakban, sokak hátrányára.

Van egy kis falu mondjuk kétszáz lakossal. Odaköltözik egy cigány család. A kétszáz nem cigány között van mondjuk öt szupermaci (a többi normális), akik persze mindenhol a leghangosabbak, és elkezdenek hápogni, hogy a cigányok elözönlik a falut. Ilyenkor jönni szokott egy csomó riogatás, hogy majd ellopnak

mindent, majd megerőszakolják a nőket, és majd aztán megnézhetjük magunkat, amikor az egész faluban mindenhol cigányok lesznek! (Hogy ez utóbbi miért baj, azt nem mondják meg.)

A szupermaciság sajnos fertőző. Ha kétszáz embernek elég sokáig magyarázzák, hogy a cigányok milyen gonoszok, akkor idő múltával egyre több és több lesz közülük a szupermaci. Néhány megmaradhat éppenséggel normálisnak, de ezektől se nagyon várható, hogy a kezdet kezdetén, amikor az arány még 195 normális és 5 szupermaci, akkor a harmadik mondat után odamenjenek a cigányokra teli szájjal fröcsögő macihoz, lekeverjenek neki egy akkorát, hogy a fal adja a másikat, és kihajítsák a kocsmából. Ez ugyanis erőszak, és az a normálisaknak nem kenyere. Pont a szupermaciknak a stílusa az erőszak.

Így tehát a macik addig hisztiznek a cigányok ellen, amíg a következő eshetőségek valamelyike be nem következik:

a) Az immár többségében macivá vált nem cigányok elkergetik a faluból a cigányokat, többé-kevésbé erőszakos módon.

b) A cigányoknak lesz elegük a zaklatásból és elvándorolnak maguktól.

c) Megkezdődik a nem cigányok elvándorlása, ami egy ponton elkezd felgyorsulni, mert már úgy érzik, hogy „cigány faluban” élnek, és ez nem tetszik nekik.

Az a) vagy b) eset több különböző faluban is lejátszódhat ugyanazokkal a cigány egyénekkel, míg végül lesz egy saját falujuk, akár a c) eset folytán, akár azért, mert egy lakatlan környéken alapítanak egyet maguknak. Olyan viszont nincsen, hogy d) a cigányok kergetik el a nem cigányokat (többé-kevésbé erőszakos módon), hiszen a falu körül van egy ország, egy nem cigány társadalom, nagyszámú macival, akik ezt megtorolnák. Persze bármelyik maci, aki elköltözött a falujából, állíthatja, hogy a cigányok üldözték el onnan. Aha, csak nem úgy, hogy rendeletet hoztak, hogy őneki mennie kell, hanem élték a szokásos életüket, a maci nézte őket, utálkozott, gyűlölködött, végül elköltözött, mert „ezt már nem lehetett kibírni”. De meg is verhették éppen a cigányok. Volt mivel kiváltani az indulataikat.

Hosszan meséltem, de azt akartam, hogy lásd, hogy megy a szegregáció olyankor, amikor semmilyen kormány vagy katonaság nem kényszeríti ki. Csak a szupermacik.

Hát szóval megvan a szegregáció. Egyes falvakban, városoknak egyes utcáiban vagy negyedeiben mindenki vagy szinte mindenki cigány. *Szegregátum*nak hívják az ilyen területeket, ahol azok élnek, akiket szegregáltak. Akármikor elköltözhetnének, nem tiltja meg nekik senki. Csak nincs pénzük lakást venni máshol (a szegregátumbeli házacskájuk árából aligha, az édeskeveset ér, és ugyan ki akarná megvenni, hogy odaköltözzön a szegregátumba), és nem hiszik, hogy a szegregátumon kívül egy jobb élet várná őket. S ez nem is olyan nagy tévedés.

Most pedig nézzük azt az elmaradottságot. Az állam, ami persze éppen olyan rasszista, mint a macik, valahogy el szokott felejteni a minimálisan muszájnál

több pénzt fordítani a szegregátumokban élőkre. (Nem, illetve nem csak a magyar államról van szó, hanem minden országról, ahol vannak szegregátumok… azazhogy nagyjából mindegyikben vannak, kivéve alighanem a Vatikánt és Monacót.) Vagyis egyre kevesebb pénz jut az iskolákra, óvodákra, orvosi rendelőkre, boltokra, könyvtárakra stb. Ebben nem az a kérdés, hogy az állam üzemelteti-e mondjuk a boltokat. Nem. Viszont az állam csak a minimálisan muszáj pénzeket fizeti a lakóknak. Meg tudja oldani, mert a többségi társadalomban nemigen kapnak munkát, a szegregátumban ugyan mit dolgozhatnának, tehát aktív korukban nincs fizetésük, öreg korukra pedig nincs nyugdíjuk. Nagyjából segélyeket kapnak. Ebből édeskeveset tudnak vásárolni, vagyis a bolt valameddig tengődik, aztán bezár, mert nem tud megélni.

Az iskolára fordított pénz csökkenése azt jelenti, hogy egy idő után nem lesz jól képzett tanár. Elmegy oda, ahol megfizetik a munkáját. A rosszul képzett tanárra máshol nincsen kereslet, az jön majd ide. Az emberek tehát rosszabb oktatást kapnak, kevesebb műveltségre tesznek szert. Eleinte. Amikor a család még csak rövid ideje él szegregátumban. Amikor viszont már a szegregátumban felnőtt gyerekek gyerekei vagy unokái járnak iskolába, akkor föllép egy újabb probléma. A gyerekek hajlamosak kerülni az iskolát. A szülők feladata, hogy rávegyék őket, hogy igenis járjanak oda. Csakhogy azok a szülők, akik nemigen jártak iskolába, nemigen lesznek motiválva arra, hogy a gyerekeiket elküldjék. Hiszen ők is felnőttek, iskola nélkül vagy alig valami iskolával, és tessék, lett csaldjuk, lettek gyerekeik, van valami megélhetésük. Azt nem tudják, hogy mi minden lehetett volna belőlük, ha rendes oktatást kapnak. (Egyébként tényleg, mi minden lehetett volna belőlük? Egy olyan társadalomban, ahol ők a lenézettek?)

Piszkosak? Nem vagyok olyan biztos benne. A büszke fehér szupermacik némelyike hajlamos piszkosnak nevezni mindenkit, akinek nem vakító „fehér” a bőre, ámbár az éppen úgy barna tölgyfa komódot nem tartja piszkosnak, ha nem az. Nyilván azért, mert a komód nem érzi magát megalázva ettől. Ha viszont egy cigány ember éppen csakugyan piszkos, annak két oka lehet. Az egyik az, hogy a kétkezi munka általában kosszal jár, és ha egy szegregátumban élő cigánynak éppen van munkája, az kétkezi munka szokott lenni. Többnyire olyan munka, ami a büszke fehér maciknak büdös. A másik viszont azokra érvényes, akiknek nem jutott munka (már egy ideje). Ők ugyebár nagy szegénységben élnek. A szegénység azzal jár, hogy bizonyos dolgokról le kell mondani, nem telik rá. A tisztálkodószerekről le lehet mondani, az ennivalóról nem. Egy idő után az ember megszokja és már nem hiányzik neki a tisztaság. Azoknak a cigányoknak, akik ma állandó jelleggel piszkosak, a szüleik és a nagyszüleik meg azoknak a szülei és nagyszülei is piszkosak voltak, soha nem telt nekik tisztálkodásra, tehát nem alakulhatott ki bennük az igény rá.

És a bűnözés? Már körbejártuk, hogy mennyire kapnak munkát. Most teszek egy Nobel-díjas megállapítást: enni ők is akarnak. Van még kérdés?

Azt mondják, a cigányok lopnak. Értem. Meg tudja nevezni valaki azt a konkrét esetet, amikor valamely cigányok *legelsőként* loptak? Mert egy véleményt nem lehet utólag bekövetkezett cselekménnyel megmagyarázni. Ötszáz éve van meg Európában az a vélemény, hogy a cigányok lopnak, de ugye ha most bemegyek egy börtönbe és keresek egy cigányt, akit lopásért csuktak le, ezzel nem lesz magyarázatom arra, hogy miért lenne tolvaj több millió cigány ötszáz éve, vagy igen?

És jó tudni: valakiről azt állítani, hogy bűncselekményt követett el, pedig nem is, az rágalmazás. A legtöbb ország törvényei úgy vannak megcsinálva (szupermacik csinálták, naná), hogy ha kijelented, hogy a cigányok lopnak, aztán jövök én, hogy nézd már, én is cigány vagyok és nem lopok, nem perelhetlek be rágalmazásért. Csak akkor lehetne, ha név szerint azt mondtad volna, hogy az Attila lop.

De ettől még erkölcsileg rágalmazás. Hazugság.

A **fiatalok** a következő csoport. Ez aránylag új jelenség, huszadik századi. Mert a múlt században jutott oda a világ fejlődése, hogy a fiatalok már egészen mást tanulnak, másképpen gondolkodnak, mint az öregek. Először az „öregek" azokat jelentette, akik tényleg öregek voltak, hatvanon felül, a „fiatalok" pedig a huszonöt körüliek. Ez mondjuk az első világháború után volt. Az 1960-as évektől az „öregek" egyre inkább a szülők voltak, nem a nagyszülők, a „fiatalok" pedig a gimnazisták, aztán már az általános iskolások. Mert egyre gyorsul a fejlődés, egyre jobban különbözik az egymást követő nemzedékek látásmódja.

Ővelük szemben nem egészen gyűlölet az, amit az öregek éreznek. De a kiindulópontja ugyanaz. A megértés hiánya és a megértésre való hajlandóság hiánya; a türelmetlenség; és az irigység. A háború után született első nemzedék a hatvanas években ért felnőtt korba, a szüleik viszont még a háború előtt voltak gyerekek, egy egészen más világban. Ez rengeteg nézeteltérést okozott. De hát miért hallgatják ezeket a borzalmas zenéket? Miért öltözködnek ilyen lehetetlenül? Miért ilyen modortalanok? Miért van a fiúknak hosszú haja? Miért hordanak a lányok olyan rövid szoknyát?

A válaszok sorban: mert ezt a zenét szeretik; mert ezeket a ruhákat szeretik; nem modortalanok, csak megváltoztak az illemszabályok; mert a hosszú hajat szeretik; mert a rövid szoknya a divat.

De az öregek ezt nem értették. És ne feledjük az irigységet. Minden csoportgyűlölet hátterében előfordulhat irigység is. Az előző két kategóriánál nem, de itt nagyon is. Az öregek irigyelhetik a fiataloktól az erős, egészséges testüket, és hogy még előttük az egész élet.

A **fogyatékosok**nak gyűlölet nélkül is van elég bajuk, de azért kapnak fűszerként egy kis gyűlöletet is. Pontosabban: lenézést, amiért még erre meg amarra sem képesek; lesajnálást, amiért kis hülyék (ámbár mozgásszervi vagy érzékszervi fogyatékosok, nem értelmi, de kit érdekel?); irigységet, amiért munka nélkül kapnak „annyi mindent" az államtól; lekezelést, amiért nem képesek maguk intézni az ügyeiket (akkor is, ha de), és el kell intézni a fejük fölött (akkor is, ha nem kell); türelmetlenséget, amiért mindent másképp kell velük (azt is, amit nem); ellenszenvet, amiért taszító a megjelenésük; bizalmatlanságot, mert nem tudják, hogy mit kezdjenek velük és a helyzettel – és hát amit ennek az egésznek az elegyéből a fogyatékos ember érzékel, az már nemigen különbözik a gyűlölettől.

A **lakóhely szerint mások** csoportját úgy értem, hogy akiket semmilyen más szempont nem különböztet meg, csak az, hogy máshol élnek. Itt a leggyakoribb a falusiak (összeszokott kis közösségek) kirekesztése a „gyüttmöntekkel" szemben, legyenek azok szállóvendégek vagy frissen odaköltözöttek. Egymás mellett fekvő, más-más jellegű lakónegyedek között gyakran van rivalizálás, ellenségeskedés, mert más az életmódjuk.

Következnek a **melegek.** Ez megint egy hosszabb témakör.

Amikor gyerek voltam, a melegek (akkor leginkább úgy mondták: homokosok) elsősorban nevetségesnek számítottak. Rengeteg filmben szerepel meleg vagy „gyanúsan buzis" figura, akin nevetni kell. Meg például volt Benny Hill, egy vicces külsejű, pufók emberke, akinek volt egy évtizedeken át menő showműsora. Valamicskét mi is kaptunk belőle. Egyik visszatérő poénja volt a szoknyamániája, állandóan hemzsegtek körülötte a cicababák, és rendszeresen megesett, hogy látott valakit szoknyában állni mondjuk egy létrán, csak a szoknya volt látható, erre Hill nagy kéjenc képpel bedugta a fejét a szoknya alá, rögtön előbukkant megint fintorogva, utálkozva, a kamera fölnézett, és hát egy szoknyás férfi állt a létrán, egy skót dudás vagy egy pap.

Nem Hill hibája, hogy a melegekből csinált viccet (ha ugyan ez vicces), ez volt a korszellem. A melegek nevetségesek voltak. Én is nevettem rajtuk, hiszen így neveltek. Micsoda nevetséges dolog, hogy két férfi csókolózik!

Aztán elkezdtem gondolkodni. Voltaképpen mi az, ami ebben nevetséges?

Valamikor tizenhét-tizennyolc éves korom körül valaki mondott valamit a tévében. Orvos volt, de ennél többet nem tudok róla. A tarkójára tette a kezét, és azt mondta, hogy itt hátul az agyunkban van egy kapcsolóáramkör. A magzati fejlődés során ez valamilyennek kialakul. Ha *emilyen* lesz, akkor az ellenkező nemhez fogunk vonzódni. Ha *amolyan,* akkor a sajátunkhoz.

Én pedig elkezdtem töprengeni. Nekem van egy öröklött génhibám. Úgy hívják, hogy *osteogenesis imperfecta,* rosszul fejlődnek és törékenyek lesznek tőle az ember csontjai, én emiatt egész életemben mozgássérült voltam és leszek. Most

is a tolókocsiban fekszem (ülni tizennégy éves korom óta nem tudok), itt írom le, hogy hahóka, hát kértem én ezt? Önként választottam? Nagyon nem. Ha megőrültem volna se. Akkor milyen alapon nézem le én, aki valamilyennek születtem és ezen nem tudok változtatni, a melegeket, akik valamilyennek születtek és ezen nem tudnak változtatni?

Az egyházak évszázadok óta vad gyűlölettel propagálják, hogy a homoszexualitás mecsoda szörnyű bűn, és aki ezt választja, az milyen gonosz ember. Igazán? Hát ki az a tébolyodott, öngyilkos hajlamú alak, aki önként áll be melegnek, és direkt kiteszi magát annak, hogy folyton megalázzák, nevetségessé teszik, vagy akár megverik, börtönbe zárják, még meg is ölik. Mert vannak országok, ahol ilyen sors fenyegeti a melegeket. Ezt valaki frankón önként választaná? El tudná valaki nekem mesélni, hogy miért?

Ráadásul ott van a társadalmi megbélyegzés mellé még az is, hogy azonos neművel kell szexelni. Ez a legtöbb heterót (vagyis aki nem meleg) taszítja, undorítja. Többnyire olyan formában, hogy a férfiakat az, ha férfiak szexelnek, a nőket meg az, ha nők. Én is így vagyok vele, engem is taszít, ha férfiakat látok szexelni egymással. De bocsi! Ki mondta, hogy nézni kell őket? Ők ugyanúgy a hálószobájukban csinálják, mint a heterók.

Ki választaná önként, hogy azonos neművel szexeljen, ha nem érez vágyat rá? A börtönbe zárt rabok is kényszer hatására kezdik el.

Már elhangzott egyszer-kétszer: „Szerinted a melegek bűnösök, amiért nem térnek át a heteró szexre? Oké. Ha ez ennyire csak választás kérdése, mutass nekik példát. Legyél meleg egy évig, szexelj azonos neműekkel. Akkor majd magyarázhatod, hogy ez csak választás kérdése."

Még senki sem jelentkezett.

A homofóbokkal – akik a melegeket gyűlölik – az az egyik nagy bajom, hogy semmi értelmet nem látok a hőbörgésükben. A romofóbok – akik a cigányokat gyűlölik – meg tudják magyarázni, hogy a cigányok lopnak, és bár ez nem igaz, az a része tényleg igaz, hogy vannak cigányok, akik lopnak. (Svédek is.) A nácik-nak, akikről majd még szó lesz, volt elméletük, hogy a zsidók miért gonoszok. Az első betűjétől az utolsóig minden részletében tökéletesen hazug, aljas elmélet, de *legalább volt.* De a melegekkel végül is mi a frász baj van, tessék mondani?

Összeszedtem párat a fröcsögéseikből.

– De erkölcstelen!

Na és? Mi közöd másnak az erkölcseihez? Kije vagy te őneki, hogy ítéletet mondj az ő élete fölött? Egyébként nem erkölcstelen, mert neki megvannak a saját erkölcsei, és azokkal megfér, a *te* erkölcsi előírásaid viszont nem érdeklik.

– De megtiltotta az Úr szent parancsa!

Neki nem tiltotta meg. Vagy ha úgy gondolja, hogy igen, akkor ő majd megbeszéli az Úrral, ahogy és amikor jónak látja. Ne foglalkozz te azzal, hogy ő milyen viszonyban van az Úrral. Ő se foglalkozik azzal, hogy te mit hiszel.

– De nevetségesek!

Akkor miért nem nevetsz?

– De megrontják a gyerekeket!

Nem rontják meg. Illetve persze előfordul néha, hogy egy-egy meleg férfi megront egy kisfiút vagy meleg nő egy kislányt. Ezeket le kell fülelni és meg kell büntetni. Sokkal gyakrabban fordul elő, hogy heteró férfi ront meg kislányt vagy heteró nő kisfiút, és őket is meg kell büntetni, de ugye őmiattuk senki sem gondol arra, hogy az ellenkező neműek közötti szexet tiltani kellene.

– De propagálják!

Nem, az a kereszténység meg a párt, amelyikre szavaztál (vagy a szüleid szavaztak). Azokat tényleg propagálják. Tagokat igyekeznek toborozni, hogy azok is lépjenek be. De a melegek nem próbálnak új melegeket toborozni, mert ez hülyeség, aki meleg, az meleg, aki nem, az nem, kész.

– De felvonulnak!

Ez volt a probléma akkor is, amikor a nők vonultak fel és szavazati jogot követeltek. Százhúsz éve. Hamarosan kivívták a szavazati jogot, és már nagyon régen nem vonulnak. Nem tetszik a Pride? Ne adj okot rá. Ne gyűlöld, ne rekeszd ki a melegeket és transzneműeket, általában senkit. Ha majd mindenki békén hagyja őket (egy-két hülye szupermaci nyilván mindig lesz), és a törvények sem fogják őket diszkriminálni, nem lesz többet Pride.

– De provokálnak!

Miért, provokálható vagy, macikám? Mire? Hogy odaállj a rendőrkordon elé, laposra nyomd az orrocskádat a rendőrök sisakján és trágárságokat ordítozz az egyéves gyerekeddel a karodon, hadd tanuljon gyűlöletet, és én akkor frankón azt gondoljam, hogy a melegekkel van a baj?

– De megbuzulnak a gyerekek!

Aha, persze. Amikor ezeket írom, már egypár napja arról megy a veszekedés, hogy a „gyermekvédelem”, valójában a homofóbia nevében minden melegekkel kapcsolatos könyvet le kell fóliázni a boltban, most még. Később már nyilván teljesen be lesznek tiltva. Mert a gyerekek belelapoznak és átváltoznak buzivá. Erről a jelenségről majd beszélgessünk akkor, ha valaki már látott ilyet, rendicsek? Addig tegyük szépen az egyszarvú, a Loch Ness-i szörny és a húsvéti nyuszi mellé.

– De természetellenes! Két buzinak nem is lehet gyereke!

És? Mi közöd hozzá, hogy van-e neki gyereke? Egyébként de, lehet, bármelyiknek lehet gyereke, és ha nem szupermacik irányítanák a világot, akkor a vér szerinti szülőnek az azonos nemű párja ugyanúgy a gyerek másik szülőjének számítana. Vagy örökbe fogadhatnának gyerekeket közösen. De ettől a macik tüzet okádnak, mert akkor azok a gyerekek meg lesznek fertőzve melegvírussal. Hogy ez hogyan lehetséges, arra nem válaszolt még senki. Elárulok egy titkot. A világon az összes meleg heteró kapcsolatból született. Mégse lett belőlük heteró.

– De az apa férfi, az anya nő!

Persze. És ahol két apa van, ott mind a kettő férfi. Ahol meg két anya van, ott mind a kettő nő. Mi itt a kérdés?

– De meg kell védeni a hagyományos családmodellt!

Csak pár kérdés. 1. Melyiket? A Biblia, gondolom, csak elég hagyományos, de van benne többnejűség, vannak benne háremek rabnőkkel, vannak férfiak, akik kötelesek feleségül venni az elhunyt fivérük özvegyét... De eléggé hagyományos az a családmodell is, ahol apu lelép és anyu neveli a gyerekeket egyedül. Meg ahol apu este hazaér halál részegen, összeveri anyut és a gyerekeket, összetöri a berendezést, aztán reggel megint megy a kocsmába. Szóval melyiket kell megvédeni? 2. Mitől kell megvédeni? Mit árt a hagyományos családmodellnek, ha másmilyenek is léteznek? Ha Kovácsék Rákospalotán nem hagyományos családmodellben élnek, akkor Szabóéknak Nagytétényben már lehetetlen lesz hagyományos családmodellben élni? És miért nemzeti ügy, hogy ki milyen családmodellben él? A kezedet töröm le, szupermaci, ha belepiszkálsz abba, hogy én milyen családmodellben élek, pedig nem is vagyok meleg. 3. Hogyan kell megvédeni? Mert olyan családokról nem tudok, ahol helyreállították a hagyományos családmodellt azáltal, hogy a melegeket valamiben korlátozták. Olyanokról viszont tudok, ahol apu vagy anyu meleg, de titkolja, hiszen a világot a macik uralják, és ha kiderül, akkor ővele senki nem áll szóba többé, és hazudik, csal, egy boldogtalan házasságban él – és retteg attól, hogy egy nap kiderül a valódi énje, és elveszíti a házastársát, a gyerekeit, az otthonát, a munkáját, a barátait. Mert maciuralom van. Meg olyan családokról is tudok, ahol teljesen megvolt a hagyományos családmodell, apu férfi volt, anyu nő, a fiúgyerek fiú, a lánygyerek lány, és mindenki boldog volt – aztán egy nap a gyereket kettesben találták szíve szerelmével, aki nem a megfelelő nemű volt, amire apu mennydörgött, anyu sírt, és a gyerek elbujdosott kéz a kézben a szerelmével, most hajléktalanok és lopni járnak, apu és anyu pedig otthon ül keserű gyászban, csak a kistesó fogja a gyerek pártját, néha kilop nekik egy kis pénzt, és számolja a napokat, amikor nagykorú lesz és otthagyhatja azt az elátkozott házat. A modellt azt megvédték, csak a családot rombolták szét!

– De most kell fellépni ellenük, mielőtt kötelezővé teszik!

Mit, macikáim? Eddig még csak a heteró párkapcsolat volt kötelező, és mégis léteznek melegek. Az az ötlet honnan van, hogy majd a meleg kapcsolatot teszik kötelezővé? Varázsgomba? LSD? Heroin?

– De betegeeeek!

Hát hívjál orvost.

Szóval amit még mindig nem értek, az az, hogy mi a nyünyü bajuk van a melegekkel. Mert vegyünk egy házaspárt, Annát (nő) és Bélát (férfi). Heterók. Most jön a csábító. Nézzük az összes lehetőséget.

Cili (nő, leszbikus). Neki Anna kéne, de ő heteró, tehát nem történik semmi, marad a házaspár együtt.

Dani (férfi, meleg). Neki Béla kéne, de ő is heteró, most se történik semmi, marad a házaspár együtt.

Emil (férfi, heteró). Neki Anna kéne, aki heteró, tehát ha Emil bejön neki, akkor borul a házasság.

Fanni (nő, heteró). Neki Béla kéne, aki szintén heteró, ha tehát Fanni bejön neki, megint borul a házasság.

Melegek nem tudnak egy heteró házasságot megborítani, arra csak heterók képesek. Akkor?

Következik: **„mi", vagyis a saját tulajdon népünk.** Ez a fajta gyűlölet diktátoroknál és azok alárendeltjeinél uralkodik, a közemberre nem jellemző, de akkor is ritka borzalmas. Jelenleg Észak-Korea az egyik ország, ahol a legszörnyűbb terrort okozza már hetven éve. Az országban maximális a nyomor, de fenn kell tartani a világ legnagyobb hadseregét (bár ennivaló a katonáknak sem jut), mert muszáj gyűlölni a külső ellenségeket és muszáj gyártani belső ellenségeket. Börtönöket és koncentrációs táborokat kell fenntartani, ahol az őrszemélyzet is nyomorog persze, de annyi erejük azért van, hogy a rabokkal kegyetlenkedjenek. Hiszen gyűlölik a rabokat, akik miatt nekik ott kell szolgálniuk, a fagyos hegyvidéken, az isten háta mögött. Meg sem fordul a fejükben, hogy ennek nem a rabok az oka, hanem az istenként imádott fővezér, aki odaküldte őket.

Ez a fővezér jelenleg Kim Dzsongun, a harmadik észak-koreai uralkodó. Gyűlöli az „ellenséget": a dél-koreaiakat, akik köszönik, jól vannak, ha egyáltalán érdekli őket az ország nyomorban és terrorban élő másik fele, akkor csak sajnálatot éreznek, és az amerikaiakat, akiket egyáltalán nem érdekel az a pici ország a világ másik csücskében – de elsősorban a saját népét gyűlöli, őket sanyargatja minden lehetséges módon. Alárendeltjei pedig osztoznak ebben a gyűlöletben.

De nem ő az egyetlen. Minden diktátor gyűlöli a saját népét, és akik diktátort szolgálnak, azok is.

Migránsok. Ez a szó új a magyarban. 2015-ig csak *emigránsok* voltak, akik elvándorolnak, *emigrálnak* valahonnan, meg volt *immigráció,* vagyis bevándorlás. Így, előképző nélkül a „migránsokat” akkor találta ki valami nyelvújító zseni. Arra az esetre, ha ez a könyv csak évtizedek múlva kerülne a kezedbe, elmondom, hogy Szíriában borzalmas polgárháború dúlt, aminek folytán emberek tömegei hagyták el otthonukat és az országot. Egy részük Dél-Európán át elérte a szerb–magyar határt, amire a magyar kormány hisztériakampánnyal reagált. Hogy jönnek a migránsok és elveszik a munkát a magyarok elől, *viszont* nem akarnak dolgozni, megerőszakolják a nőket és rabolni fognak, meg még ki tudja, mit. És az ország közepén, a határtól kétszáz kilométerre levő falvakban öreg nénikék aggodalmasan kémleltek körbe, hogy mikor jönnek a migránsok. Ámbár nem nagyon volt fogalmuk, hogy mik azok.

A dologban persze szerepe van a bőrszín miatti gyűlöletnek is, hiszen az arabok bőre valamivel barnább a magyar átlagnál (vagy legalábbis ezt gondolják róluk), és az irigységnek, „ellopják a munkánkat”. Ez mindig visszatér szupermaciéknál. Ha egy másik szupermaci kapja azt az állást, amit ő szeretett volna, az pech. Ilyenek a munkaerő-piaci viszonyok. De ha valamelyik gyűlölt csoport tagja, akkor bömböl. Mert hogy képzelik, hogy az ő helyére tolakodik? Hogy képzeli a munkaadó? Hogy merészelnek ilyet? Hogyhogy nincsenek igazságos törvények, amik ezt megtiltanák, és a jó munkahelyeket fenntartanák a szupermacik csoportjának?

Ezekre a csoportokra ilyenkor ihelleni szoktak valami elnevezést, mert a „mi, akik erőszakosan követeljük” nem hangzik elég megnyerően. Általában az országban vezető szerepet játszó nemzetiség neve: magyarok, amerikaiak, franciák. Aztán ugye meg kell határozni, hogy kik számítanak annak, ez egyre nehezebb, ahogy a túlságosan rasszistaszagú elnevezések kimennek a divatból.

Szerencsére a migránsokat nagyon könnyű kiszorítani a munkaerőpiacról, hiszen nem állampolgárai az országnak, nem kaphatnak munkát. Sajnos azonban ez egyszersmind értelmetlenné teszi az egész hisztit.

A macik zavarba tudnak jönni, amikor emlékeztetik őket, hogy számos alkalommal, például 1956-ban magyarok tömegei váltak migránssá. Az elnyomó Rákosi-rendszer ellen indított forradalom leverése után elmenekültek Magyarországról, külföldre mentek, vagyis – migránsok lettek. Akkoriban emigránsnak mondták, de azon az *e* betűn nem veszünk össze. De ha ezt egy macinak mondod, elképed, mert számára a migráns az egy barna bőrű, szakállas arab. (A szupermacik *mindig* felnőtt férfiakat képzelnek el, amikor a gyűlölt népcsoportokról beszélnek. Őket valamiért könnyebb gyűlölni, mint a nőket és pláne a gyerekeket. De azért sok macinak az is sikerül.)

A **nemzeti kisebbségek** elleni gyűlölet (amibe persze a cigányok és a zsidók is beletartoznak) úgyszintén nagyon sokféle formát ölthet, az erőszakmentes megnyilvánulásoktól a gyilkosságig, sőt tömeggyilkosságig, mint 1994-ben Ruandában. Érdekes formái az olyasfélék, mint azok a táblák, amik a 19. században voltak ismeretesek bizonyos iskolákban. Többféle felirat volt használatban, és azt fejezték ki, hogy tilos walesiül beszélni. Volt olyan is, amit azoknak a gyerekeknek akasztottak a nyakába, akik a walesiül beszélés bűnébe estek. No, mit gondolsz, hol voltak ezek az iskolák? Hát bizony hogy Walesben. Naná, majd Kirgíziában...

A legősibb gyűlöletforma kétes dicsőségére alighanem a **nők** hátrányos megkülönböztetése tarthat számot. Ez minden bizonnyal már az őskorban megkezdődött, előbb, mint a rivális horda tagjai elleni gyűlölet. Még félig majmok voltunk, vagy tán egészen azok.

Sok emlősfajnál létezik a nőstények hátrányos megkülönböztetése. Csak a hímek után ehetnek például, amikor azok már elfogyasztották a zsákmány értékesebb részét. De csak egyetlen emlős talált ki a nőstények gyötrésére igazán változatos és szerteágazó módszereket: az ember.

A világtörténelem legtöbb társadalmában a kislányoknak már kora gyerekkoruktól azt tanítják, hogy ők nem érnek annyit, mint a fiúk. Általában nem így direktben. De őket már óvodáskortól befogják házimunkára, a fiúk viszont játszhatnak. Egyre több és több kötelességük, feladatuk van, a fiúknak meg egyre több joguk. A lányokkal sokkal szigorúbbak, sokkal több büntetést kapnak. De a felvilágosultabb társadalmakban is vannak bajok. Még mindig gyakori, hogy ugyanazért a munkáért egy nő alacsonyabb fizetést kap, illetve hogy nehezebben talál munkát, mert majd gyereket fog szülni és nevelni, folyton otthon kell maradnia, hogy a beteg gyereket ápolja. Az, hogy ugyanezért a gyerek apja is otthon maradhatna, sem a munkaadókban nem szokott felmerülni – sem az apákban. Még mindig általános, hogy a férj hazaér a munkából és leül tévét nézni, a feleség pedig elébe teszi a meleg vacsorát, kitakarít, elvégez minden házimunkát, neveli és gondozza a gyerekeket, míg a férj focit néz vagy újságot olvas. Merthogy ő mennyire elfáradt a kemény munkában, ugye. De a feleség is dolgozott ám! Számos családban a nő az, aki tömegközlekedéssel zötyög a munkahelyére és vissza, a férfi pedig autón furikázik, mert a családnak csak egy kocsija van, és azt ő használja – ámbár a nőnek is van jogosítványa.

Ez utóbbi körülmény persze nem mindenütt fordulhat elő, például Szaúd-Arábiában a nők nem vezethetnek autót. Őférfiségeik megtiltották.

Az úgynevezett hagyományos társadalom és hagyományos családmodell vidéktől és korszaktól függően nagyon sokféle, de a nők hátrányos helyzetét mindig tartalmazza. Az ókor egyik nagy vívmánya volt az olyan szervezetek létrehozása, amelyek intézményesített előírások és tilalmak rendszerét kényszerítették

az emberekre annak érdekében, hogy az uralkodóknak tetsző társadalmi berendezkedés jöjjön létre és maradjon is úgy: a vallások. Ezek számtalan formában propagálták a férfiak kivételezett és a nők hátrányos helyzetét. A hagyományos társadalmak egy részében a lányok számára minden oktatás tilos volt (az iszlám fundamentalisták ma is gyilkolnak, ha iskolába járó lányokat látnak), a nők helye a konyha és a gyerekszoba. Meg őférfisége ágya.

A nők számára rengeteg öltözködési előírás is van a hagyományos társadalmakban, amik a férfiakra nem érvényesek. Nem csupán az iszlámban szokásos viseletekre gondolok (amit udvariasan „fátyolnak" szokás hívni, de szerintem főleg az afgán és az iráni változat sokkal inkább sátornak néz ki, és nini, a magyar *sátor* ugyanaz a szó, mint a perzsa *csador,* tőlük vettük át), hanem például a magyar népviseletre is. Mert hogy néz ki? A nőknek bonyolult fejdísz (lányoknak párta, asszonyoknak főkötő), pruszlik, rengeteg alsószoknya, gazdagon hímzett legfelső szoknya, harisnya, hozzáillő cipő vagy csizma. A fiúk és férfiak nagyjából ugyanúgy öltöztek népviseletbe is, mint modern öltönybe, csak némileg díszesebb volt, más volt a szabása. Ing, zakó, nadrág. A női viselet nemcsak sokkal kényelmetlenebb és sokkal tovább tart felöltözni és levetkőzni (egyáltalán hogy jártak vécére?), de sokkal munkaigényesebb az elkészítése is. Hiszen ezt a lányok maguk varrták, hímezték.

A nőknek sokkal több viselkedési előírást kellett betartaniuk, mint a férfiaknak – talán ennek ellentételezéseként foghatjuk föl azt a sok illemszabályt, amik mind a nők előnyben részesítéséről szólnak, a férfi előreengedi a nőt az ajtóban, feláll, amikor a nő is áll, leveszi a kalapját a nő üdvözlésekor, és így tovább. A harmincas–negyvenes évek filmjeiben még jól látjuk ezeket a ma már régimódi illemszabályokat. De olyan illemszabály nem volt, hogy fontos pénzügyi döntéseket nő is meghozhat, fontos tisztségeket nő is betölthet, ellenkezőleg, ebéd után a férfiak átvonultak a férfiszobába, ahol konyak és szivar mellett megbeszélték a fontos üzleti vagy politikai döntéseket, a nők nélkül. A nőknek maradt az „igen, drágám" meg az „azt tetted, amit tenned kellett, drágám". A férfiszobából egyébként nem voltak teljesen kitiltva a nők: a takarítást ott is a cselédlány végezte.

Az **öregekkel** szembeni ellenszenv a fiatalokkal szembeni tükörképe. A fiatalok is tudnak irigyek lenni az öregekre: mert ők már elértek egy csomó mindent, vagyont, rangot, megbecsülést, hírnevet szereztek. Mármint egyes öregek persze. Sok fiatalnak valamely módon függ az élete egyes öregek döntéseitől, legyenek azok a szülei vagy egy befolyásos rokon, mecénás, aki azonban nem érti a fiatalok problémáit, begyöpösödött vénség.

A **politikai ellenfelek** iránt normális országokban nem szoktak gyűlöletet érezni. Nem normális országokban meg de.

Ha legalább az egyik politikai párt úgy érzi, hogy értelmes vitában nem tudna győzni, netán nincsenek érvei hozzá, akkor hozzálát, hogy démonizálja ellenfelét, gonosznak fesse le, olyan bűnöket tulajdonítson neki, amiket

a) nem követett el,

b) de, csak azok nem bűnök, csak a gonoszság lefestéséhez szükséges annak beállítani őket,

c) elkövette és bűnök is, csak ő maga se különb.

A másik fél egykettőre hasonlókkal fog visszavágni, és az ország politikai élete jó esetben marakodássá fajul. Rosszabb esetben akár polgárháborúvá. A veszekedés nem sokáig marad meg a politikusok magánügyének, a polgárok személyes küldetésüknek érzik, hogy az általuk favorizált politikusokat és az azok által „képviselt értékeket" megvédjék, és síkra szállnak a riválisok ellen, akik ezt veszélyeztetik. Idézőjelbe tettem az értékek képviseletét, mert a politikusok általában, az ilyen politikusok pedig különösen nem alkalmasak semmiféle értékek képviseletére, egyvalamit képviselnek, a saját karrierjüket.

A **szegényeke**t nem is kell különösebben gyűlölni, van azoknak is bajuk éppen elegendő. De azért minimum némi utálatot kapni szoktak. Mert piszkosak és szegényes a megjelenésük. Pláne a hajléktalanoknak, akik nem vettem fel külön kategóriaként, a szegények egyik csoportjaként kezelem őket. Sokan közülük cigányok vagy annak hiszik őket, és ebben a minőségükben is kapnak gyűlöletet.

A gazdag emberekben néha van egy bizonyos sértődöttség. Akár azért, mert „kérem, méltóságos úr, ha meg nem sértem, egy kis kérésem volna alázattal a méltóságos úrhoz" – hogy merészelik őt zavarni?

A világon szinte mindenhol van bizonyos gyűlölet a **szomszéd népek**kel szemben. Ezeket a kicsit távolabb élők már nem értik. Magyarok és románok, szerbek és bosnyákok, macedónok és albánok, görögök és törökök – egyes időszakokban rendszeresen szerepelnek a híradásokban. Ez a gyűlölködés maradhat azon a szinten, hogy egyes erdélyi magyaroknak derogál megtanulni románul, vagy elérheti a népirtás szintjét, mint a délszláv háborúban.

Ha valaki szóvá teszi ezt a fajta gyűlölködést, a gyűlölködőktől komplett történelemkönyvet kap válaszul, a szomszéd nép bűnlajstromát. A *saját* nép bűnlajstroma nem hangzik el, de azért az is megvan, csak meg kell kérdezni a szomszédokat.

A **transzneműek** problémáját eleve nem értik. A melegekkel is baj, ha férfi létükre nőies a megjelenésük, a viselkedésük, de legalább férfiak, ha „nem is egészen". A transzneműség teljesen megzavarja az embereket. Az első dolog, amit egy újszülöttről tudni akarunk, ugyebár a neme. Mindent dominál a gondolkodásunkban a nem. Ha valakit már besoroltunk az egyik nembe, akkor ne akarjon a másikba tartozni, mert teljesen összezavarodunk.

Azt hiszem, a szupermacikkal az a baj, hogy az adatbázisban, amiket egy-egy emberről tárol az agyuk, egyetlen bit szolgál arra, hogy az illető nemét jelölje. Ha az nulla: nő, ha egy: férfi. Csak hát nem mindenki olyan nemű, amilyennek a környezete születésekor elkönyvelte. Ez van. Tessék több bitet használni.

És ha ez nem elég, akkor tessék iránymutatónak egy apa szavai, aki megtudta, hogy a lánya fiú: „Én ezt nem értem. De kell ezt nekem értenem? Nem kell. El kell fogadnom." Elhangzottak a *Tobi színei* című filmben.

Nem szabad kihagynom a gyerekek átoperálásának kiterjedt problémakörét. Egyes macik fejében talán már a Pride is úgy jelenik meg, hogy az esemény alkalmával a nagykörút közepén baljós külsejű sebészek kisfiúk fütyiit vagdossák puncivá és megfordítva, amúgy rituálisan. (Ámbár késsel nyúlni gyerekek nemi szervéhez történetesen egyes „hagyományos családmodellekben" szokásos!)

Igen, egy ilyen könyvben részletesen tárgyalnunk kell a védtelen, döntésképességüknek még birtokában nem levő kisgyerekek erőszakos átoperálását ellenkező neművé; annak indokait és motivációit, testi és lelki hatásait a fejlődő szervezetre.

Meg is teszem, amint ez elő fog fordulni a szupermacik képzeletvilágán kívül is.

A **vallás szerinti** gyűlölet a legszörnyűbb gyűlölet. Ha visszamehetnénk az időben és megakadályozhatnánk a vallások kialakulását, azért az egy dologért megérné, hogy nem mészárolnának le embertömegeket, amiért más a vallásuk. A délszláv háború se volt más, itt a szomszédunkban ezrével gyilkoltak meg gyerekeket azért, mert egy másik vallásra tanították őket a szüleik.

De nem csupán a más vallásúak lemészárlása tartozik ide. Azokat is bőven tudják sanyargatni, meg is ölik néha, akik a saját vallásukba tartoznak. Amikor valaki vaskegyetlenül beleveri alattvalóiba a szent követelményeket, az vallás szerinti gyűlölet. Iszlám sújtotta területeken mindmáig előfordulnak „becsületgyilkosságok": ha egy nő megcsalja a férjét, leszbikus kapcsolatot tart fenn vagy akár épp nem előírásosan öltözik, a család „becsületből" meggyilkolja. Hogy a becsület és a gyilkosság hogyan tartozhat egy kalap alá, azt nekem még nem sikerült felfogni, ahogy azt sem, hogy mitől család az, ahol a családtagokat gyűlölet köti össze szeretet helyett, de lépjünk is tovább.

A vallás szerinti gyűlölet legenyhébb formája az *indoktrináció.* Ez a szép hosszú szó a *doktríná*ból ered, ami *tanítás*t jelent, de találóbbnak érezném az *idomítás*t. Arról van szó, hogy a gyerekeket ugyebár megismertetjük a világgal, a

szülőknek és más felnőtteknek is ez a dolga. Azzal is, hogy mit tartunk helyesnek a világ működésével, az emberek és népek egymás közötti kapcsolataival összefüggő kérdésekben. Tehát ha valaki történetesen buddhista, akkor mesél a gyermekeinek Sziddhártha hercegről, aki csodálatos körülmények között született Lumbiniben, és a többi, és a többi. Ezzel nem is lenne baj, szerintem mindegyik nagyobb vallás alapításának történetét meg kell ismertetni a gyerekekkel, hozzátartozik az alapműveltséghez. Baj akkor van, ha a szülő vagy más felnőtt egy Tévedhetetlen Igazság képviseletében toronylik a gyerek fölé és onnan rikoltja: De kételkedni ne merj!!! Az így nevelt gyerekek rettegő alattvalók lesznek, akik nem mernek kérdezni, nem merik az engedetlenség legkisebb jelét tanúsítani, mert már megpróbálták és a haragvó atya bősz büntetése szörnyű volt.

Az ilyen gyerekek közül sokan egész életükben megmaradnak a papok rabszolgájának, hiszen ha ki is kerülnek a szülői házból, illetve a szülők elhaláloznak, pap akkor is mindig lesz. Mások viszont fellázadnak, megszöknek hazulról, és egész életükben azzal küzdenek, hogy ahova tartoztak, oda már nem tudnak és nem akarnak tartozni, máshová meg nem sikerül nekik tartozni. Mindkét csoportot boldogtalanságra ítélte a bősz atya. A harmadik csoport azok, akik igenis megtalálják azt a közösséget, ahová tartozni tudnak, csak persze ez a közösség a legkevésbé sem felel meg a bősz atya elvárásainak. Ezek a gyerekek megtalálják a boldogságot. Remélhetőleg még a szüleik életében, akik otthon sírhatnak és átkozódhatnak, meg kérlelhetik Istent, hogy szabadítsa meg a gyereküket a szabadságból és hozza vissza rabszolgának. Nem fogja, és ezek a szülők meg is érdemlik, hogy ezzel töltsék hátralevő éveiket.

A vallások közé sorolhatók azok az eredetileg politikai nézetek, amik már vallásos formát öltenek: a hívek arcán az üdvözült rajongás, amikor a Vezért meglátják, a mindenhol jelenlevő szent jelképek és az irántuk tanúsított áhítatos alázat útbaigazít. A legismertebbek ezek közül a marxizmus–leninizmus (és leágazásai: sztálinizmus, rákosizmus, castroizmus, maoizmus stb.) és a hitlerizmus (leágazásaival: mussolinizmus, szálasizmus stb.). Sok ilyen eszme mindkét „oldalhoz" besorolható, például a magát kommunistának nevező, de nagyon nacionalista kimizmus és hoxhaizmus. De itt nem ez számít, hanem hogy milyen gyűlöletnek teszi ki magát, aki egy ilyen totalitárius eszme uralma alatt kételkedni merészel.

És hát akkor a **zsidók.** Az ábécérendet választottam ehhez a felsoroláshoz, hogy senkivel se kivételezzek, és mivel magyarul írok, velük végződik a sor.

Mi a zsidókkal szembeni gyűlölet, ismertebb nevén antiszemitizmus?

Először migránsgyűlölet volt, majd vallási alapú gyűlölet lett belőle, ugyanakkor nemzetiségi gyűlölet is. És végül faji gyűlölet, amit itt fönt bőrszín szerintinek neveztem, pontosan azért, hogy elmondhassam: a bőrszín szerinti gyűlöletnek semmi köze a gyűlölt egyén valóságos bőrének valóságos színéhez.

Mert volt az úgy egykor, hogy kis híján kétezer éve a Római Birodalom meghódította Palesztínát, amit Szentföldnek és Izraelnek is hívtak. Akkoriban ott

egy királyság volt, amiben zsidók éltek. Egy darabig tűrték a gyarmati uralmat, aztán föllázadtak. Nekünk magyaroknak ez ismerős, volt egy Rákóczi-szabadságharc, volt egy 1848, volt egy 1956. A rómaiak leverték a zsidók szabadságharcát – ez is ismerős. De ezután olyasmit tettek, amit a Habsburgok és a sztálinisták nem: szétkergették a zsidókat a világba. Nem engedték, hogy hazatérjenek az imádott fővárosukba, Jeruzsálembe.

A zsidók tehát először migránsok lettek, és akkoriban még nagyobb ellenségesség fogadta őket, mint a mai migránsokat, hiszen az az ókor volt, vad idők, amikor akármelyik falubeli nyugodtan legyilkolhatta a falujában bebocsáttatásért könyörgő jöttmenteket, a szomszédok helyeselték, hiszen azok idegenek. De azért valamennyi zsidónak sikerült letelepedni a Római Birodalom egyes részein, és szembetalálták magukat a nemzetiségi alapú gyűlölettel – mindenhol volt valamilyen helyi nép és voltak a felsőbbrendű rómaiak, de ők egyikhez se tartoztak, idegenek voltak még az unokáik is –, valamint a vallási alapú gyűlölettel, ami akkoriban még fontosabb volt. Volt egy vagy több helyi vallás és volt az államvallás, amiben Jupiter volt a főisten és volt egy sereg további isten. De a zsidók megmaradtak a saját hitük mellett. Ekkor már létezett a kereszténység, illegálisan, üldözték, éppen úgy, mint a zsidó vallást, amiből kialakult. Aztán eltelt pár évszázad, a kereszténység megerősödött, a birodalom államvallása lett belőle, és nyomban hozzálátott a zsidóüldözéshez, amit addig a római vallás csinált – de persze a római vallást is üldözte.

Nézzük meg néhány nép történetét itt Magyarországon; más országot is választhattam volna, ez volt az egyszerűbb. Elsőként a zsidók jöttek, még az ókorban, amikor Pannóniának hívták és római tartomány volt. A középkor folyamán jöttek a magyarok, később két török nép, a kunok és a jászok, valamint a cigányok. Úgy esett, hogy a magyarok lettek az államalkotó nép, de most nem ez a fontos, az a fontos, hogy a többi négy kisebbség volt.

A kunok és a jászok fokozatosan lemondtak eredeti vallásukról, anyanyelvükről, szokásaikról, beolvadtak a többségbe, eltűntek önálló népként. Ma két tájegység, a Kunság és a Jászság őrzi emléküket, meg az onnan eredő földrajzi és családnevek. De senki se tudja, hogy mennyi kun vagy jász volt az ősei között.

A cigányok többé-kevésbé szintén beolvadtak. Ők is feladták eredeti vallásukat, ami nyilván egy indiai vallás volt, többé-kevésbé az ősi nyelvüket is, sokan közülük már nem is ismerik, de akik igen, azok is elsősorban az államnyelvet használják, Magyarországon a magyart. Szokásaik egy részét még őrzik, de nem mindenki. Voltaképpen ami megmaradt abból, ami külön néppé tette őket, az leginkább azért maradt meg, mert a többségi nép nem engedte őket beolvadni.

Hanem a zsidók makacsul őrizték különállásukat! Legnagyobb részük egészen a huszadik századig az ősi vallást követte, az ősi szokásokat, az ősi öltözködést, étkezést, mindent. Aki kilépett ebből, nem tartozott közéjük többé, meggyászolták, mintha meghalt volna, és nem álltak vele szóba többet. Őközéjük beke-

rülni szintén nem volt zökkenőmentes, ők sem fogadták túl nyitottan az érkezőt, a többségi társadalom pedig pláne nem tolerálta, hogy valaki beálljon zsidónak.

Mindebből az lett, hogy a középkor folyamán egyre mélyült a szakadék zsidók és keresztények között. Gyakran voltak vérengzések, pogromok, amikor a keresztények összefogdostak és meggyilkoltak zsidókat. Időnként keresztes háborúkat indítottak azzal a magasztos céllal, hogy elfoglalják Jeruzsálemet és legyilkolják az ott élő békés muszlimokat, de akadtak csapatok, akik eljutottak ahhoz a talpraesett fölfedezéshez, hogy a gyilkoláshoz nem kell több ezer kilométert lovagolni, helyben is meg lehet csinálni. Vannak zsidók. Az ötlet igazi nyertesei nem a jeruzsálemi muszlimok voltak, akiket így másik csapatok mészároltak le, hanem azok a lovak, akiknek nem kellett végigbaktatni fél Európán.

Közel kétezer év nem volt elegendő, hogy a keresztények fölfedezzék saját vallásuk tanításai között azt az elég sok parancsolatot, amik tiltják a gyűlöletet. Mármint persze mindig is voltak ilyenek, de a gyűlölködők hangosabbak voltak, a nem gyűlölködők pedig többnyire nem mertek velük szembeszállni. A 19. században leleményes gyűlöletszakemberek feltalálták a zsidók faji gyűlöletét, amihez már kereszténynek se kellett lenni.

Magyarul különbség van *faj* és *fajta* között. A kutya egy *faj,* az uszkár azon belül egy *fajta.* Az azonos fajba tartozó egyedek tudnak szaporodni egymással, a különböző fajúak nem. Az azonos fajba, de különböző fajtába tartozó egyedek kicsinyei keverékek lesznek. Például az uszkár és a golden retriever kölyke még mindig kutya, de egy keverék, amit újabban goldendoodle néven ismernek.

Ám a gyűlölet nem ismer tudományt. Ha a gyűlölet úgy kívánja, még az esőről is kijelenti, hogy fölfelé esik.

Korábban a különböző bőrszínű emberekről, most a zsidókról „fedezték föl", hogy ők egy külön faj. Az új antiszemitizmusnak nem számított, hogy az egyénnek mi a vallása, csak az, hogy zsidó származású volt.

S ez az eszme vezetett, kisebb-nagyobb vérengzések sorozata után, a második világháborúhoz, a történelem legnagyobb pusztításához, amiben nyolcvanmillió embert öltek meg. A nácik feltalálták a kifejezetten gyilkolásra létesített hatalmas halálgyárakat, amikben csak a zsidók közül hatmilliót gyilkoltak le.

Hogy miért? Még senki sem értette meg.

Két fontos probléma van a gyűlölet forrásánál. Először is a *sztereotípiák* és az *előítéletek.* A kettő összefügg, de különbözik is.

A sztereotípia görögül erős benyomást jelent, és pontosan erről van szó. Valaki (egy átlagos ember, lényegtelen, hogy szupermaci-e) párszor lát a tévében egy-egy nagyon okos kínait, akik erős benyomást tesznek rá, és egy idő után levonja a következtetést, hogy a kínaiak nagyon okosak. Ez tévhit, mert nem mindegyik

okos, és ha később módja nyílik látni buta kínait, akkor képes lesz felülvizsgálni a tévhitet: jé, a kínaiak nem mind okosak? Akkor én tévedtem. Egy ideig még reflexként jelen lehet a fejében a korábbi elképzelés, mert sokáig élt ebben a hitben és megszokta, de amikor azon kapja magát, hogy egy újonnan megismert kínaival kapcsolatban automatikusan úgy reagál, hogy az biztosan nagyon okos, akkor helyesbít, ja persze, én csak ezt hittem.

A sztereotípia lehet jóindulatú vagy rosszindulatú, és nagyon gyakran egyik se. Például az antiszemita szupermaci rajzolók előszeretettel ábrázolták a zsidókat kövér, szakállas férfiaknak, akiknek nagy, többnyire lefelé görbülő orra van. Ezt gonosz célból csinálták, a zsidók ellen akarták uszítani azokat, akik látják a rajzaikat. De az a tévhit, hogy minden zsidó férfi szakállas, minden zsidó férfi kövér és minden zsidó férfinak nagy, görbe orra van, önmagában nem rossz- és nem is jóindulatú. Semmilyen. Fölhasználták uszításra, és ez már rossz, persze.

Néhány közismert sztereotípia – döntsd el magad, hogy melyik rossz, melyik jó és melyik semleges. A feketék nagyon jól futnak. A nők rossz autóvezetők. A japánok és a kínaiak alacsonyak. A feketék viszont magasak. A vörös hajúak álnok természetűek. A férfiak gorombák. A nők érzékenyek. A cigányok nem szeretnek dolgozni. A kutyák hűségesek.

Előítélet akkor jön létre, amikor a sztereotípiából levonunk egy következtetést, és annak alapján ítélkezünk. Vegyük azt, hogy a cigányok nem szeretnek dolgozni. Természetesen tényleg vannak, akik nem. Ha nem így lenne, a sztereotípia nyilván sose jött volna létre. Attól nem lesz valaki szupermaci, hogy osztozik ebben a sztereotípiában. A maciság akkor keletkezik, amikor:

– Jó napot kívánok, naccságos főnök úr, seretnék jelentkezsni dolgozsni.

– Jó napot. Szeret maga dolgozni?

– Hát musáj a megélhetéshezs, naccságos úr.

– És ha fölveszem, dolgozni fog?

– Hogyne, kérem sépen.

– Hm-hm. Nézze, én nem vagyok rasszista, de szerintem maga cigány és nem fog dolgozni.

(Az is sztereotípia, hogy a cigányok nem tudják helyesen kiejteni a magyar szavakat.) Ez a főnök nyilvánvalóan rasszista, amit két dologból lehet tudni: 1. azzal kezdte a mondatot, hogy „én nem vagyok rasszista, de”, 2. ez az ember világosan megmondta, hogy dolgozni fog, de nem hisz neki, és ezt csak azzal tudja indokolni, hogy cigány.

Ez egy előítélet. Előbb mondott ítéletet, mint ahogy megtudott volna bármit erről az emberről. Ez rossz, mert az ember nem kapott állást, ő pedig munkaerőt.

A sztereotípiákat érvek segítségével ki lehet nevelni egy emberből. Ha azt hiszi, hogy minden zsidónak nagy az orra, akkor mutatni lehet neki néhány garantáltan zsidót, akinek nincsen nagy orra, és rá fog jönni, hogy jé, tévedtem. Nincs rá

oka, hogy továbbra is ragaszkodjon a tévedéséhez, mert a sztereotípiához nem fűzi az embert érzelmi kötelék.

Az előítéletekkel nehezebb a helyzet. Az érvek ritkán segítenek. Ha az az előítélete, hogy a cigányok nem dolgoznak, viszont lopnak, akkor hiába ismertetjük össze száz cigánnyal, akik dolgoznak és nem lopnak. Lehet, hogy egyszerűen el se hiszi, biztosan hazudunk. De még inkább azt fogja felelni: klassz, hogy van száz, aki rendes ember, egész biztos össze tudunk szedni még százat, de ő nem is gondolta, hogy kivétel nélkül minden cigány lusta tolvaj. A nagy többség az! Erre pedig nem tudunk mit mondani. Nem azért, mert igaza van, hanem mert nincs mód cáfolni a hiedelmét. Nem mutathatjuk be a világon élő cigányok háromnegyed részének.

Az előítéletekhez az embert általában érzelmi kötelék fűzi. A különféle előítéletek segítenek neki kialakítani a képét a világról. Ha valakiben olyan kép él a világról, hogy a dánok dacosak, a franciák furfangosak, a hollandok hanyagok, a japánok jóképűek, a kanadaiak kancsalok, a lengyelek lusták, a portugálok pökhendiek és az uruguayiak undokok, aztán mutatunk neki ellenpéldákat, akkor az nem lesz olyan egyszerű, hogy csak elveti a tévhiteket és kész. Másik világképre kellene szert tennie helyette. Honnan szedje?

Sosem szabad elfelejteni, hogy mi emberek egy evolúciós folyamat alkotásai vagyunk. Valamilyenné kifejlődtünk. Ahogy a ragadozó állatok nagyon élénk figyelemmel reagálnak minden mozgásra (vannak, amelyek elsősorban a mozgást látják meg), mi emberek az arcokra vagyunk nagyon erősen beprogramozva. Két pont és egy vonalka vagy folt már meg tud határozni számunkra egy arcot, érzelmi töltettel. Ha egy emberi arcot látunk, automatikusan következtetések sokasága merül föl bennünk. Gyakorolhatod a könyvben látható arcokkal. Mindegyik „szereplőnk" korát, nemét, származását megtippelheted. Akár várost is választhatsz nekik a térképről, nevet adhatsz nekik, kigondolhatod a foglalkozásukat. Nem csak játéknak jó, tanulságos is.

Szokott lenni egy Legfőbb Bölcs Vezér, Zseniális Tanítónk, Népének Nevelője, Államalapítónk, Tévedhetetlen Igazságunk Megtestesítője. Én ezekben eredendően nem bízom, félek tőlük. A világon a legszörnyűbb gonoszságok olyan emberek nevéhez fűződnek, mint például Hitler, Sztálin, Jézus és Mohamed.

Tessék? Hogy Jézus nem volt gonosz? Persze hogy nem. Sőt Mohamed sem. A szeretetről és a békéről beszéltek. De a követőik bizony gyilkoltak tömegével, éspedig az ő nevükben. Az *Egri csillagok*ban is olvasható, hogy kardot rántanak, az egyik csapat azt ordítja: „Jézus!", a másik azt: „Allah, Mohamed!", és igyekeznek legyilkolni egymást. Történetesen ebben az összecsapásban Jézus vétlen, hiszen a magyarok voltak azok, akiket megtámadtak, ők csak védekeztek. A keresztes hadjáratokban meg Mohamed volt vétlen, akkor a muszlimokat támadták meg a keresztények.

Senki sem vetheti a másik szemére, hogy az gonoszabb.

Azazhogy egyébként sem. Mert tegyük fel, hogy találkozik a német Günther és a tongai Tatafu. Ez a beszélgetés játszódik le közöttük:

Tatafu: A németek rengeteg háborút csináltak a középkorban, aztán az első és a második világháború is a ti művetek. A boszorkányégetésekben is oroszlánrészetek volt, és még sokféleképpen tartottátok uralom alatt Európa nagy részét. Ti németek nem vagytok jó emberek. Mi tongaiak nem csináltunk ilyen disznóságokat.

Günther: Értem én, hogy ezeket a dolgokat németek művelték és én is német vagyok, de nézd, 1982-ben születtem. Mit tehetek én arról, hogy mit tettek másvalakik még az én születésem előtt? Vagy mit tehetek arról, hogy mit csinál a szomszédom ebben a percben? Ha rosszat, akkor büntesse meg a rendőr meg a bíró. Nem az én dolgom.

Bezony ám. Nem az ő dolga. Még az elején láttuk a nénikét, aki az öklét rázza a zsidó gyerekek felé és azt rikácsolja, hogy krisztusgyilkosok. Miben különbözik tőle Tatafu, aki Günther bűnének próbálja beállítani más németek bűneit?

Mindenki csak önmagáért felelős (és a gyerekeiért, amíg azok kiskorúak).

De felelős. Amit teszünk, azért felelősséget kell vállalni. Ha máshol nem, a történelem ítélőszéke előtt. De vállalni kell. Számtalanszor megesett, hogy emberek lelkesen követtek el szörnyű bűnöket, ünnepeltették magukat a rémtetteik miatt, aztán fordult a kocka, már nem álltak a rezsim védelme alatt – esetleg kiestek a Vezér kegyéből, az ellenség fogságába kerültek, vagy éppen maga a rezsim bukott meg –, és egykettőre bíróság előtt találták magukat, aztán pedig az akasztófa tövében. De voltak, akiken az áldozataik álltak bosszút. És persze sokan megúszták szerencsésen… valameddig. Kilencvenhét éves nénit is állítottak már bíróság elé tömeggyilkosságban való cinkosságért, pedig „csak” titkárnő volt egy koncentrációs táborban. (Két év felfüggesztettet kapott.) De a rekordot egy bácsi tartja, aki őr volt egy másik táborban, aztán egy hónappal a *százegyedik* születésnapja előtt kezdhetett magyarázkodni a bíróságnak. (Öt évet kapott, de már nem töltötte le, meghalt.)

És Horst Tappert, akit nálunk is ismertek és szerettek a hetvenes–nyolcvanas években a hosszú-hosszú *Derrick* krimisorozat főszerepében. Ő már öt éve nem is élt, amikor kiderült, hogy tagja volt egy náci osztagnak, amelyik gyilkosságokat követett el. Hogy ezekben Tappert részt vett-e, egyáltalán ott volt-e akkor, azt nem tudjuk. De a németek kérlelhetetlenek az ilyen dolgokban. A *Derrick*et levették a műsorról, és Tappert neve bekerült a németek tudatában a gonoszok közé.

Nem, a gyűlölködők nem felejtenek. De az áldozatok sem. És minden egyes gyűlöletcselekménynek mindannyian áldozatai vagyunk, mind a nyolcmilliárd földlakó, mert mindegyikkel a mi közös világunkat teszik rosszabbá.

A gyűlölet az agresszió terméke, ami egy evolúciósan belénk kódolt tulajdonság, és nagyon fontos a túlélés szempontjából. Fontos volt – az őskorban. Ha nem lett volna őseinkben elég agresszió, nem tudták volna megvédeni magukat, nem tudtak volna állatokat elejteni, kihaltak volna.

De már nagyon régóta nem élünk az őskorban. Az agresszivitás minden fajtája egyre veszélyesebb ránk, mindannyiunkra nézve. A gyűlölet pedig olyan élvezet, amit már egy évszázaddal ezelőtt se lett volna szabad megengednünk magunknak – azazhogy akkor élt őseinknek nem lett volna szabad. Majdnem felégették az egész világot.

1945 óta az atombomba árnyékában élünk. Már az én szüleim nemzedéke is abban nőtt fel, hogy akármikor elkezdhetik nyomkodni azokat a bizonyos piros gombokat. Kik? Hol? Nem mindegy akkor már? Évtizedek óta minden esély megvan rá, hogy ha valamelyik atomhatalom rakétákat lő ki valamelyik másikra, akkor még mielőtt azok célba érnének, a másik atomhatalom is kilövi a maga rakétáit, és nem egy, hanem legalább két országban válnak óriási területek radioaktív pusztasággá. Azóta csak nőtt az atomhatalmak száma, már kilenc van belőlük, és nekünk nem mondják meg, hogy mik a terveik a fegyvereikkel.

Mert ők a Nagy Vezetők a Roppant Tekintélyükkel, és minket nem avatnak be a dolgaikba.

Mert mi csak emberek vagyunk.

*

A könyvben látható személyektől
nem kértem semmilyen hozzájárulást,
hogy képmásukat szerepeltethessem.
A köszönetnyilvánítás sem nekik szól,
hanem a
thispersondoesnotexist.com
oldal alkotóinak.

